Akademia WOS-u
Najwyżej oceniane kursy maturalne z WOS-u

BEZPŁATNA PRÓBKA

10 zadań maturalnych z WOS-u 2027

Z KLUCZEM I ZASADAMI OCENIANIA

Wybrane z pełnego Zbioru zadań maturalnych: po dwa, trzy zadania z każdego działu. Przy każdym kluczu dosłowny cytat wymagania z podstawy programowej.

10 zadań | 4 działy | 51 punktów

Matura 2027 · poziom rozszerzony

Autorzy: Bartłomiej Kozak (prawo, polityka) · Adam Arłamowski (socjologia, stosunki międzynarodowe)

Co jest w tej próbce

Dziesięć zadań wybranych z pełnego zbioru tak, żeby pokazać wszystkie typy materiałów, z którymi spotkasz się na maturze: tekst źródłowy, tabelę z danymi, schemat, wykres i mapę. Zadania i klucz są dokładnie takie jak w pełnym wydaniu.

#	DZIAŁ	TEMAT	PUNKTY	ZADANIE	KLUCZ
1	DZIAŁ I	**Kapitał społeczny i zaufanie** tekst źródłowy · w pełnym zbiorze zadanie 14	5 pkt	3	18
2	DZIAŁ I	**Dzietność i liczba ludności Polski** tabela z danymi · w pełnym zbiorze zadanie 23	5 pkt	4	18
3	DZIAŁ II	**Kierunki myśli politycznej** fragmenty tekstów · w pełnym zbiorze zadanie 5	5 pkt	6	19
4	DZIAŁ II	**Typy monarchii we współczesnym świecie** opisy ustrojów · w pełnym zbiorze zadanie 12	4 pkt	7	20
5	DZIAŁ II	**System kanclerski w Niemczech** ustawa zasadnicza · w pełnym zbiorze zadanie 13	5 pkt	8	20
6	DZIAŁ III	**Hierarchia źródeł prawa w RP** schemat · w pełnym zbiorze zadanie 4	4 pkt	10	21
7	DZIAŁ III	**Postępowanie ustawodawcze** schemat · w pełnym zbiorze zadanie 13	6 pkt	11	21
8	DZIAŁ III	**Budżet państwa na 2026 r.** wykres · w pełnym zbiorze zadanie 24	6 pkt	13	22
9	DZIAŁ IV	**Rozszerzenia Wspólnot i Unii Europejskiej** mapa · w pełnym zbiorze zadanie 6	6 pkt	15	23
10	DZIAŁ IV	**Instytucje Unii Europejskiej** opisy instytucji · w pełnym zbiorze zadanie 22	5 pkt	17	24
		Razem	**51 pkt**		

Jak pracować z próbką

1. **Rozwiązuj bez notatek i z zegarkiem.** Tak jak w sali egzaminacyjnej. Odpowiedzi wpisuj w wykropkowane miejsca albo na kartce.
2. **Sprawdź się kluczem.** Nad zasadami oceniania każdego zadania stoi szare pole z wymaganiem z podstawy programowej. Przykładowe rozwiązania mają żółtą ramkę.
3. **Wypisz wymagania, na których tracisz punkty.** To gotowa lista do powtórki: wiesz nie tylko, gdzie jest błąd, ale którego punktu podstawy brakuje.

Pełne wydanie: 100 zadań, 314 poleceń, 509 punktów

Cztery działy po 25 zadań, klucz do każdego polecenia, 209 stron PDF do druku. Link na ostatniej stronie.

DZIAŁ I · SOCJOLOGIA **Kapitał społeczny i zaufanie**

Zadanie 14. (0–5)

Tekst. Fragment pracy politologiczno-socjologicznej

Mówiąc o tym kapitale, mam na myśli powiązania między jednostkami: sieci społeczne oraz wyrastające z nich normy wzajemności i wiarygodności. Wyróżnić w nim trzeba dwa rodzaje więzi. Pierwszy rodzaj spaja ludzi podobnych do siebie: rodzinę, sąsiadów, współwyznawców. Wzmacnia lojalność i solidarność wewnątrz grupy, lecz może zarazem tworzyć bariery wobec obcych. Drugi rodzaj przerzuca mosty między ludźmi różniącymi się pochodzeniem, zawodem czy poglądami. To on daje dostęp do nowych informacji i zasobów, i to on jest społecznie bardziej wartościowy, choć trudniej go zbudować.

Na podstawie: R.D. Putnam, Samotna gra w kręgle, Warszawa 2008.

Tekst 2. Fragment komunikatu z badań

Średnia wartość wskaźnika zaufania społecznego wynosi −0,67 i jest to wynik identyczny jak w poprzednim pomiarze. Ujemna wartość oznacza, że w stosunkach międzyludzkich Polacy pozostają raczej nieufni: przekonanie, iż w kontaktach z innymi trzeba zachować daleko idącą ostrożność, wyraża znacznie więcej badanych niż przekonanie, że większości ludzi można ufać.

Na podstawie: CBOS, komunikat z badań, Warszawa 2026, www.cbos.pl

Zadanie 14.1. (0–1)

Podaj nazwę pojęcia scharakteryzowanego w tekście 1. oraz nazwisko jego autora.

Pojęcie:

Nazwisko:

Zadanie 14.2. (0–2)

Podaj nazwy obu rodzajów więzi opisanych w tekście 1. oraz zilustruj każdy z nich **jednym** przykładem grupy lub organizacji.

1.

2.

AKADEMIA WOSU

Zadanie 14.3. (0–2)

Na podstawie obu tekstów podaj **dwie** konsekwencje niskiego poziomu zaufania społecznego dla rozwoju gospodarczego państwa.

1.

2.

DZIAŁ I · SOCJOLOGIA **Dzietność i liczba ludności Polski**

w pełnym zbiorze: zadanie 23 z 25

Zadanie 23. (0–5)

Tabela. Współczynnik dzietności i liczba ludności Polski

Rok	Współczynnik dzietności	Liczba ludności (w mln)
2017	1,45	38,4
2021	1,33	37,9
2023	1,16	37,6
2024	1,10	37,5
2025	1,07	37,3

Na podstawie: dane Głównego Urzędu Statystycznego. Prosta zastępowalność pokoleń wymaga współczynnika na poziomie ok. 2,1.

Tekst. Fragment opracowania demograficznego

W ostatnim trzydziestoleciu tempo przyrostu ludności rozłożyło się na świecie skrajnie nierówno. Najszybciej rosła liczba mieszkańców Afryki Subsaharyjskiej, gdzie populacja niektórych państw uległa podwojeniu. Azja, dotąd motor światowego wzrostu, wyraźnie wyhamowała: w części państw regionu dzietność spadła poniżej poziomu zastępowalności pokoleń. Europa jako jedyny kontynent odnotowuje stagnację, a w wielu państwach, w tym w Polsce, trwały ubytek ludności, hamowany jedynie przez napływ imigrantów.

Zadanie 23.1. (0–1)

Wyjaśnij pojęcia niżu i wyżu demograficznego.

Niż demograficzny:

Wyż demograficzny:

AKADEMIA WOSU

Zadanie 23.2. (0–1)

Na podstawie danych z tabeli oceń sytuację demograficzną Polski w odniesieniu do progu prostej zastępowalności pokoleń. W odpowiedzi uwzględnij wartości liczbowe.

Zadanie 23.3. (0–2)

Podaj **dwie** konsekwencje utrzymywania się przedstawionej w tabeli tendencji dla perspektyw rozwojowych Polski.

1.

2.

Zadanie 23.4. (0–1)

Na podstawie tekstu oceń prawdziwość poniższych stwierdzeń. Wybierz **P**, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo **F** – jeśli jest fałszywe.

1.	W ostatnich trzydziestu latach najwyższą dynamikę wzrostu liczby ludności odnotowała Afryka Subsaharyjska.	**P**	**F**
2.	Z tekstu wynika, że we wszystkich państwach Azji utrzymuje się dzietność powyżej poziomu zastępowalności pokoleń.	**P**	**F**

Zadanie 5. (0–5)

Teksty. Fragmenty prac z zakresu myśli politycznej

Fragment A. Społeczeństwo jest wprawdzie umową, ale nie umową o dostawę pieprzu i kawy, którą można zerwać wedle upodobania stron. Jest to spółka między tymi, którzy żyją, tymi, którzy umarli, i tymi, którzy dopiero się narodzą. Nie mamy prawa burzyć gmachu, którego nie wznieśliśmy; zmiany powinny być dokonywane ostrożnie, z poszanowaniem odziedziczonych obyczajów i przesądów, w których zawarta jest mądrość pokoleń.

Fragment B. Jedynym celem usprawiedliwiającym ograniczenie przez ludzkość, indywidualnie lub zbiorowo, swobody działania jakiegokolwiek człowieka jest samoobrona. Jedynym celem, dla osiągnięcia którego ma się prawo sprawować władzę nad członkiem cywilizowanej społeczności wbrew jego woli, jest zapobieżenie krzywdzie innych. Jego własne dobro, fizyczne lub moralne, nie jest wystarczającym usprawiedliwieniem.

Fragment C. Jestem Polakiem – to znaczy, że należę do narodu polskiego na całym jego obszarze i przez cały czas jego istnienia. Mam obowiązki wobec cywilizacji polskiej i mam prawa narodowe, których zrzec się nie mogę. Interes narodowy stoi wyżej niż interes jednostki i wyżej niż zasady moralności obowiązujące w stosunkach prywatnych.

Fragment D. Źródłem krzywdy jest prywatne władanie środkami wytwarzania, dzięki któremu jedni żyją z pracy drugich. Celem ruchu robotniczego jest uspołecznienie tych środków, skrócenie dnia pracy, ubezpieczenia na starość oraz takie urządzenie państwa, by praca, a nie kapitał, była podstawą godności obywatela.

Fragment E. Ani państwo, ani rynek nie mogą zastąpić wspólnot naturalnych – rodziny, gminy, zrzeszeń zawodowych. Zadaniem władzy publicznej jest jedynie wspieranie ich tam, gdzie same nie mogą sobie poradzić; własność prywatna jest prawem naturalnym, ale obciążonym hipoteką społeczną, a robotnikowi należy się płaca wystarczająca na godne utrzymanie rodziny.

Na podstawie: ; R. Dmowski, Myśli nowoczesnego Polaka; J.S. Mill, O wolności; Leon XIII, encyklika Rerum novarum; E. Burke, Rozważania o rewolucji we Francji; B. Limanowski, Socjalizm jako konieczny objaw dziejowego rozwoju

Zadanie 5.1. (0–2)

Do każdego fragmentu przyporządkuj nazwę kierunku myśli politycznej wybraną spośród podanych: *konserwatyzm · liberalizm · nacjonalizm · socjalizm · chrześcijańska demokracja*.

A: ..... B: ..... C: ..... D: ..... E: .....

Zadanie 5.2. (0–1)

Podaj imię i nazwisko autora fragmentu C oraz nazwę obozu politycznego, którego był on głównym ideologiem w Polsce przełomu XIX i XX wieku.

Imię i nazwisko: .....

.....

Obóz polityczny: .....

.....

Zadanie 5.3. (0–2)

Podaj nazwy **dwóch** polskich partii politycznych okresu II Rzeczypospolitej, z których jedna odwoływała się do myśli przedstawionej we fragmencie C, a druga – do myśli przedstawionej we fragmencie D. Przy każdej nazwie zapisz literę odpowiedniego fragmentu.

1. .....

2. .....

DZIAŁ II · POLITYKA **Typy monarchii we współczesnym świecie** w pełnym zbiorze: zadanie 12 z 25

Zadanie 12. (0–4)

Tekst. Opisy ustrojów trzech państw

Opis A. Głowa państwa jest jednocześnie premierem, powołuje i odwołuje ministrów, sprawuje najwyższą władzę sądowniczą i może wydawać dekrety z mocą prawa. Nie istnieje konstytucja w znaczeniu formalnym, a jej funkcję pełni prawo religijne; parlament ma charakter wyłącznie doradczy.

Opis B. Konstytucja gwarantuje istnienie parlamentu i wielopartyjność, ale monarcha zachowuje realne uprawnienia: przewodniczy Radzie Ministrów w sprawach strategicznych, powołuje premiera z partii, która wygrała wybory, mianuje ministrów obrony, spraw wewnętrznych i spraw zagranicznych, jest zwierzchnikiem sił zbrojnych i najwyższym autorytetem religijnym.

Opis C. Monarcha pełni funkcje wyłącznie reprezentacyjne i ceremonialne. Nie posiada prawa weta, nie powołuje samodzielnie rządu, a wszystkie jego akty urzędowe wymagają udziału organów pochodzących z wyborów. Rząd ponosi odpowiedzialność polityczną przed parlamentem.

Zadanie 12.1. (0–2)

Do każdego opisu przyporządkuj właściwy typ monarchii oraz nazwę państwa. Nazwy państw zostały podane.

Typy: *monarchia konstytucyjna, monarchia parlamentarna, monarchia absolutna*. Państwa: *Królestwo Arabii Saudyjskiej · Królestwo Marokańskie · Królestwo Szwecji*

Opis A: ..... / .....

AKADEMIA WOSU

Opis B: ..... / .....

Opis C: ..... / .....

Zadanie 12.2. (0–2)

Rozstrzygnij, czy Zjednoczone Królestwo Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej jest – w świetle przedstawionej typologii – monarchią konstytucyjną. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do pozycji ustrojowej głowy państwa.

Rozstrzygnięcie –

Uzasadnienie –

DZIAŁ II · POLITYKA **System kanclerski w Niemczech** w pełnym zbiorze: zadanie 13 z 25

Zadanie 13. (0–5)

Tekst 1. Fragment ustawy zasadniczej państwa europejskiego

Art. 67. 1. Bundestag może wyrazić Kanclerzowi Federalnemu wotum nieufności tylko w ten sposób, że większością głosów swoich członków wybierze jego następcę i zwróci się do Prezydenta Federalnego o odwołanie Kanclerza Federalnego. Prezydent Federalny musi przychylić się do wniosku i mianować wybranego.

Ustawa Zasadnicza Republiki Federalnej Niemiec z 23 maja 1949 r.

Tekst 2. Fragment Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej

Art. 158. 1. Sejm wyraża Radzie Ministrów wotum nieufności większością ustawowej liczby posłów na wniosek zgłoszony przez co najmniej 46 posłów i wskazujący imiennie kandydata na Prezesa Rady Ministrów.

Dz.U. z 1997 r. nr 78, poz. 483 z późn. zm.

Zadanie 13.1. (0–1)

Podaj nazwę instytucji ustrojowej, której dotyczą oba przytoczone przepisy.

.....

AKADEMIA WOSU

Zadanie 13.2. (0–2)

Podaj **dwie** cechy, które odróżniają system kanclerski od klasycznego systemu parlamentarno-gabinetowego funkcjonującego w Zjednoczonym Królestwie.

1.

2.

Zadanie 13.3. (0–2)

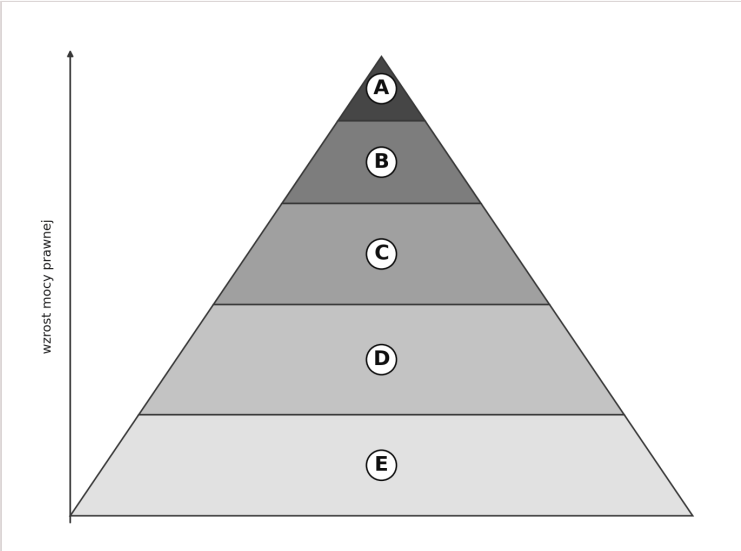
Wykaż, na podstawie tekstu 2., że w Rzeczypospolitej Polskiej funkcjonuje rozwiązanie charakterystyczne dla systemu kanclerskiego.

AKADEMIA WOS-U

DZIAŁ III · PRAWO Hierarchia źródeł prawa w RP

Zadanie 4. (0–4)

Schemat. Hierarchia źródeł prawa powszechnie obowiązującego w Rzeczypospolitej Polskiej

Opracowanie własne na podstawie art. 87 i 91 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Tekst. Fragment Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej

Art. 87. 1. Źródłami powszechnie obowiązującego prawa Rzeczypospolitej Polskiej są: Konstytucja, ustawy, ratyfikowane umowy międzynarodowe oraz rozporządzenia. 2. Źródłami powszechnie obowiązującego prawa Rzeczypospolitej Polskiej są na obszarze działania organów, które je ustanowiły, akty prawa miejscowego.

Art. 91. 2. Umowa międzynarodowa ratyfikowana za uprzednią zgodą wyrażoną w ustawie ma pierwszeństwo przed ustawą, jeżeli ustawy tej nie da się pogodzić z umową.

Zadanie 4.1. (0–2)

Uzupełnij schemat, podając nazwy rodzajów aktów prawnych oznaczonych literami A–E.

A: .....

B: .....

C: .....

D: .....

E: .....

AKADEMIA WOSU

Zadanie 4.2. (0–2)

Wyjaśnij pojęcie luki prawnej oraz podaj nazwę sposobu jej wypełniania stosowanego w prawie cywilnym. Wskaż także gałąź prawa, w której stosowanie tego sposobu na niekorzyść jednostki jest zakazane, i podaj nazwę zasady, z której zakaz ten wynika.

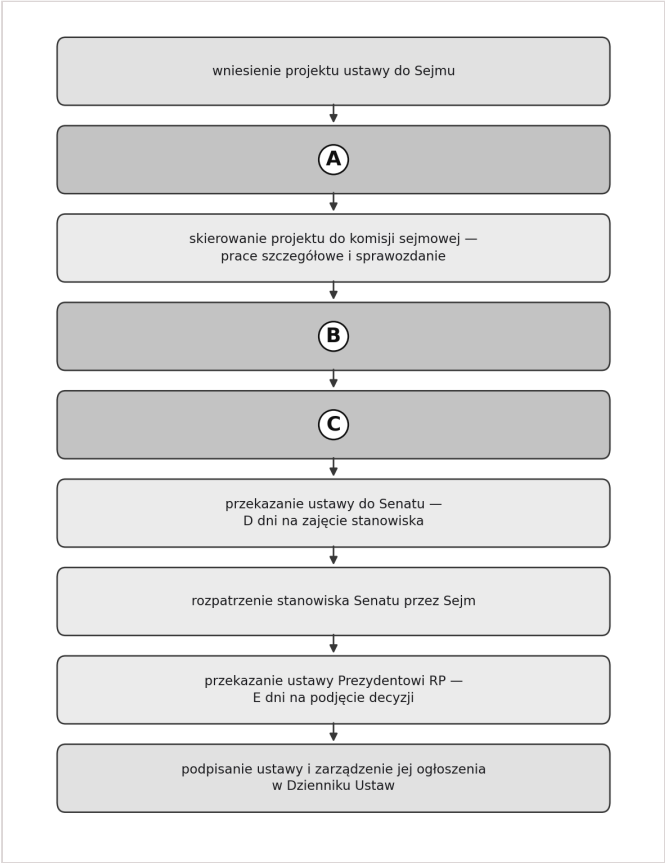
Luka prawna i sposób jej wypełniania:

Gałąź prawa i nazwa zasady:

DZIAŁ III · PRAWO **Postępowanie ustawodawcze** w pełnym zbiorze: zadanie 13 z 25

Zadanie 13. (0–6)

Schemat. Postępowanie ustawodawcze w Rzeczypospolitej Polskiej

Opracowanie własne na podstawie rozdziału IV Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz Regulaminu Sejmu. Schemat pomija tryby szczególne.

Zadanie 13.1. (0–2)

Uzupełnij schemat, podając nazwy etapów oznaczonych literami A, B i C.

A: ..... B: ..... C: .....

Zadanie 13.2. (0–1)

Uzupełnij schemat, podając liczby dni oznaczone literami D i E.

D: ..... dni E: ..... dni

Zadanie 13.3. (0–2)

Podaj **cztery** podmioty, którym zgodnie z Konstytucją RP przysługuje inicjatywa ustawodawcza. W przypadku inicjatywy obywatelskiej podaj wymaganą liczbę podpisów.

1.

2.

3.

4.

Zadanie 13.4. (0–1)

Podaj **dwie**, inne niż podpisanie ustawy, decyzje, które Prezydent RP może podjąć po otrzymaniu ustawy uchwalonej przez parlament, oraz wskaż większość wymaganą w Sejmie do odrzucenia prezydenckiego weta.

1.

2.

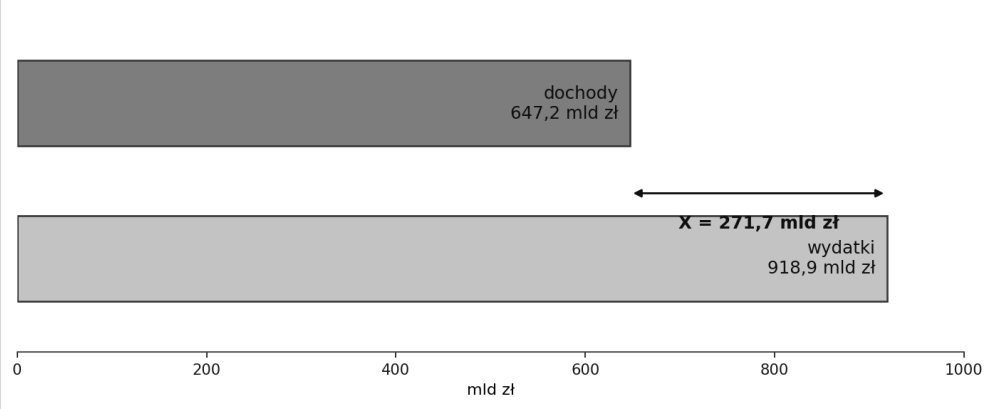
Większość:

AKADEMIA WOS-U

DZIAŁ III · PRAWO **Budżet państwa na 2026 r.** w pełnym zbiorze: zadanie 24 z 25

Zadanie 24. (0–6)

Wykres. Planowane dochody i wydatki budżetu państwa na 2026 r.

Opracowanie własne na podstawie ustawy budżetowej na rok 2026 oraz komunikatów Ministerstwa Finansów.

Tekst. Fragment opracowania

Największym pojedynczym źródłem dochodów budżetu państwa pozostaje podatek od towarów i usług; kolejne miejsca zajmują podatek akcyzowy, którego wpływy zaplanowano na ok. 103 mld zł, oraz podatek dochodowy od osób prawnych. Po stronie wydatków największe pozycje stanowią transfery do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, obrona narodowa, obsługa długu publicznego oraz subwencje i dotacje dla jednostek samorządu terytorialnego. Dochody jednostek samorządu terytorialnego dzielą się na trzy kategorie: dochody własne, w tym podatki i opłaty lokalne oraz udziały we wpływach z podatków dochodowych, a także subwencja ogólna i dotacje celowe z budżetu państwa.

Zadanie 24.1. (0–2)

Podaj nazwę wielkości oznaczonej na wykresie literą X oraz wyjaśnij, w jaki sposób państwo pokrywa tak powstałą różnicę.

Nazwa wielkości:

Sposób pokrycia:

AKADEMIA WOSU

Zadanie 24.2. (0–1)

Wyjaśnij pojęcie finansów publicznych.

Zadanie 24.3. (0–2)

Na podstawie tekstu podaj **dwa** źródła dochodów budżetu państwa oraz **dwa** główne kierunki wydatków budżetowych w Rzeczypospolitej Polskiej.

Źródła dochodów:

Kierunki wydatków:

Zadanie 24.4. (0–1)

Wyjaśnij różnicę między subwencją ogólną a dotacją celową otrzymywanymi przez jednostkę samorządu terytorialnego oraz podaj **jeden** przykład dochodu własnego gminy.

Różnica:

Przykład dochodu własnego:

AKADEMIA WOS-U

Zadanie 6. (0–6)

Mapa. Etapy poszerzania Wspólnot Europejskich i Unii Europejskiej

Opracowanie własne na podstawie danych Natural Earth oraz european-union.europa.eu.

Tekst. Wybrane etapy drogi Polski do Unii Europejskiej

A. Podpisanie Układu europejskiego ustanawiającego stowarzyszenie Polski ze Wspólnotami Europejskimi.

B. Złożenie przez Polskę oficjalnego wniosku o członkostwo.

C. Zakończenie negocjacji akcesyjnych na szczycie w Kopenhadze.

D. Ogólnokrajowe referendum w sprawie wyrażenia zgody na ratyfikację traktatu akcesyjnego.

E. Uzyskanie członkostwa w Unii Europejskiej.

Zadanie 6.1. (0–1)

Podaj nazwy państw oznaczonych na mapie literami A, B i C.

A: ..... B: ..... C: .....

AKADEMIA WOSU

Zadanie 6.2. (0–1)

Na podstawie mapy podaj, w którym roku do Wspólnot przystąpiły państwa oznaczone najciemniejszym odcieniem, oraz wyjaśnij, czym pod względem formalnym różni się sytuacja państwa oznaczonego literą C od pozostałych państw ukazanych na mapie.

Zadanie 6.3. (0–2)

Podaj lata, w których miały miejsce wydarzenia A–E, a następnie uporządkuj je chronologicznie.

A: ..... B: ..... C: ..... D: ..... E: .....

Kolejność: ..... → ..... → ..... → ..... → .....

Zadanie 6.4. (0–2)

Podaj **dwie** konsekwencje członkostwa Polski w Unii Europejskiej dla obywateli, jedną dotyczącą swobód rynku wewnętrznego, drugą dotyczącą praw obywatelskich lub politycznych.

Swobody rynku wewnętrznego:

Prawa obywatelskie lub polityczne:

AKADEMIA WOS-U

Zadanie 22. (0–5)

Tekst. Opisy wybranych instytucji Unii Europejskiej

Opis A. Wyznacza ogólny kierunek polityczny i priorytety Unii, nie pełni jednak funkcji ustawodawczej. Tworzą ją szefowie państw lub rządów państw członkowskich wraz z jej przewodniczącym oraz przewodniczącym Komisji Europejskiej; zbiera się co najmniej cztery razy w roku. **Opis B.** Stoi na straży interesu ogólnego Unii. Ma wyłączne, co do zasady, prawo inicjatywy ustawodawczej, wykonuje budżet, zarządza programami i czuwa nad stosowaniem prawa Unii, mogąc wnieść przeciwko państwu członkowskiemu skargę do Trybunału Sprawiedliwości. **Opis C.** Wraz z Parlamentem Europejskim pełni funkcję ustawodawczą i budżetową. Tworzą ją ministrowie państw członkowskich, a jej skład zmienia się w zależności od omawianej dziedziny polityki. **Opis D.** Zapewnia poszanowanie prawa w wykładni i stosowaniu traktatów; rozstrzyga m.in. pytania prejudycjalne kierowane przez sądy państw członkowskich.

Zadanie 22.1. (0–2)

Do każdego opisu przyporządkuj nazwę instytucji, wybraną spośród podanych. **Uwaga:** jedna nazwa została podana dodatkowo.

Parlament Europejski · Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej · Rada Unii Europejskiej · Rada Europejska · Komisja Europejska

A: ..... B: ..... C: ..... D: .....

Zadanie 22.2. (0–1)

Podaj nazwy **dwóch** instytucji Unii Europejskiej niewymienionych w opisach A–D ani na liście powyżej.

1. ..... 2. .....

Zadanie 22.3. (0–2)

Rozstrzygnij, czy instytucja opisana w opisie A i instytucja opisana w opisie C to ten sam organ. Odpowiedź uzasadnij, wskazując **dwie** różnice między nimi.

Rozstrzygnięcie –

Uzasadnienie –

AKADEMIA WOS-U

KLUCZ ODPOWIEDZI DO PRÓBKI

Zasady oceniania i przykładowe rozwiązania

Szare pole nad zasadami oceniania to dosłowny cytat wymagania z podstawy programowej CKE. Uznaje się każdą odpowiedź merytorycznie poprawną, także sformułowaną inaczej niż w kluczu.

KLUCZ · DZIAŁ I **Kapitał społeczny i zaufanie**

zadanie na stronie 3

Zadanie 14. (0–5)

Wymaganie z podstawy programowej. Zdający: wyjaśnia pojęcie kapitału społecznego i charakteryzuje jego znaczenie dla rozwoju państwa i społeczeństwa.

Zasady oceniania

14.1. (1 p.) Kapitał społeczny; Robert D. Putnam. Punkt wyłącznie za obie części odpowiedzi.

14.2. (2 p.) Po 1 p. za nazwę rodzaju więzi **wraz** z trafnym przykładem.

14.3. (2 p.) Po 1 p. za każdą konsekwencję o charakterze **gospodarczym**. Konsekwencje wyłącznie obyczajowe lub psychologiczne – 0 p.

Przykładowe rozwiązanie

14.2. Kapitał wiążący (bonding) – rodzina, sąsiedztwo, wspólnota parafialna, koło gospodyń wiejskich, klub kibica. Kapitał pomostowy (bridging) – organizacja pozarządowa skupiająca ludzi o różnym pochodzeniu, ochotnicza straż pożarna współpracująca z samorządem, stowarzyszenie branżowe, wolontariat miejski. **14.3.** Np.: wyższe koszty transakcyjne – konieczność zabezpieczania każdej transakcji szczegółową umową, gwarancjami i drogą sądową zamiast poleganiu na zaufaniu; niechęć do współpracy i zrzeszania się ograniczająca powstawanie spółdzielni, klastrów i wspólnych inwestycji; niższa skłonność do płacenia podatków i przestrzegania reguł, a przez to trudności w dostarczaniu dóbr publicznych; ograniczony przepływ informacji i innowacji między środowiskami; wyższe zapotrzebowanie na kosztowną kontrolę administracyjną.

KLUCZ · DZIAŁ I **Dzietność i liczba ludności Polski**

zadanie na stronie 4

Zadanie 23. (0–5)

Wymaganie z podstawy programowej. Zdający: wyjaśnia pojęcia niżu i wyżu demograficznego; charakteryzuje rolę wzrostu demograficznego dla perspektyw rozwojowych kraju i zestawia to z obecną sytuacją Polski; charakteryzuje w ogólnym zarysie globalne tendencje demograficzne.

Zasady oceniania

23.1. (1 p.) Punkt wyłącznie za oba pojęcia wyjaśnione poprawnie.

23.2. (1 p.) Ocena bez odwołania do progu 2,1 i do wartości z tabeli – 0 p.

23.3. (2 p.) Po 1 p. za każdą konsekwencję o charakterze rozwojowym (gospodarczym, budżetowym lub społecznym).

23.4. (1 p.) P, F. Punkt wyłącznie za obie poprawne odpowiedzi.

AKADEMIA WOSU

Przykładowe rozwiązanie

23.1. Niż demograficzny – okres wyraźnego spadku liczby urodzeń, skutkujący mniejszą liczebnością danego rocznika. Wyż demograficzny – okres wyraźnego wzrostu liczby urodzeń, skutkujący licznymi rocznikami. **23.2.** Współczynnik dzietności w Polsce systematycznie spada (z 1,45 w 2017 r. do 1,07 w 2025 r.) i wynosi obecnie zaledwie około połowy wartości potrzebnej do prostej zastępowalności pokoleń (2,1). Towarzyszy temu ubytek ludności – z 38,4 mln w 2017 r. do 37,3 mln w 2025 r. **23.3.** Np.: kurczenie się zasobów pracy i niedobór pracowników hamujący wzrost gospodarczy; rosnące obciążenie systemu emerytalnego – mniej pracujących utrzymuje więcej świadczeniobiorców; wzrost wydatków na ochronę zdrowia i opiekę długoterminową; spadek popytu wewnętrznego i wyludnianie się mniejszych miejscowości; konieczność zamykania szkół i ograniczania usług publicznych; rosnąca zależność gospodarki od imigracji zarobkowej.

KLUCZ · DZIAŁ II **Kierunki myśli politycznej**

zadanie na stronie 6

Zadanie 5. (0–5)

Wymaganie z podstawy programowej. Zdający: charakteryzuje główne współczesne kierunki myśli politycznej (konserwatyzm, liberalizm, nacjonalizm, socjalizm, chrześcijańską demokrację); wskazuje ich polski kontekst.

Zasady oceniania

5.1. (2 p.) A – konserwatyzm; B – liberalizm; C – nacjonalizm; D – socjalizm; E – chrześcijańska demokracja. **2 p.** – pięć lub cztery poprawne; **1 p.** – trzy poprawne.

5.2. (1 p.) Roman Dmowski; obóz narodowy (narodowa demokracja, endecja). Punkt wyłącznie za obie części odpowiedzi.

5.3. (2 p.) Po 1 p. za poprawną parę: nazwa partii + litera fragmentu. Sama nazwa partii bez przypisania litery – 0 p. za daną pozycję.

Przykładowe rozwiązanie

5.3. Fragment C: Związek Ludowo-Narodowy **albo** Stronnictwo Narodowe. Fragment D: Polska Partia Socjalistyczna (PPS).

AKADEMIA WOSU

KLUCZ · DZIAŁ II **Typy monarchii we współczesnym świecie** zadanie na stronie 7

Zadanie 12. (0–4)

Wymaganie z podstawy programowej. Zdający: przedstawia, odwołując się do współczesnych przykładów, typologie współczesnych monarchii ze względu na pozycję głowy państwa (absolutna, konstytucyjna, parlamentarna).

Zasady oceniania

12.1. (2 p.) A – monarchia absolutna, Królestwo Arabii Saudyjskiej; B – monarchia konstytucyjna, Królestwo Marokańskie; C – monarchia parlamentarna, Królestwo Szwecji. **2 p.** – trzy pełne pary; **1 p.** – dwie pełne pary.

12.2. (2 p.) 1 p. za poprawne rozstrzygnięcie (nie), 1 p. za uzasadnienie odwołujące się do pozycji ustrojowej monarchy.

Przykładowe rozwiązanie

12.2. Zjednoczone Królestwo jest monarchią parlamentarną: monarcha nie sprawuje realnej władzy wykonawczej, jego akty mają charakter formalny i wymagają decyzji rządu, a rząd ponosi odpowiedzialność polityczną przed Izbą Gmin. Dodatkowo w państwie tym nie obowiązuje konstytucja w znaczeniu formalnym, do której odwołuje się pojęcie monarchii konstytucyjnej.

KLUCZ · DZIAŁ II **System kanclerski w Niemczech** zadanie na stronie 8

Zadanie 13. (0–5)

Wymaganie z podstawy programowej. Zdający: charakteryzuje systemy polityczne oparte na współpracy legislatywy i egzekutywy – parlamentarno-gabinetowy i kanclerski; wykazuje, że elementy tych systemów obowiązują w Rzeczypospolitej Polskiej.

Zasady oceniania

13.1. (1 p.) Konstruktywne wotum nieufności.

13.2. (2 p.) Po 1 p. za każdą poprawną cechę.

13.3. (2 p.) 1 p. za wykazanie na podstawie art. 158, 1 p. za wskazanie celu ustrojowego.

Przykładowe rozwiązanie

13.2. Np.: odpowiedzialność polityczną przed parlamentem ponosi wyłącznie kanclerz, a nie poszczególni ministrowie; kanclerz wyznacza wiążące wytyczne polityki rządu (zasada kanclerska); obalenie szefa rządu wymaga jednoczesnego wyboru następcy. **13.3.** Art. 158 wymaga, by wniosek o wotum nieufności wskazywał imiennie kandydata na Prezesa Rady Ministrów, a jego uchwalenie oznacza jednoczesny wybór nowego premiera – to konstruktywne wotum nieufności przejęte z ustroju RFN. Cel: zapewnienie stabilności rządu i uniemożliwienie obalenia gabinetu przez negatywną koalicję niezdolną do utworzenia większości rządowej.

AKADEMIA WOSU

KLUCZ · DZIAŁ III **Hierarchia źródeł prawa w RP**

zadanie na stronie 10

Zadanie 4. (0–4)

Wymaganie z podstawy programowej. Zdający: wyjaśnia zasady hierarchiczności, spójności i zupełności w systemie prawnym oraz pojęcie luki prawnej.

Zasady oceniania

4.1. (2 p.) A – Konstytucja RP; B – ratyfikowane umowy międzynarodowe (ratyfikowane za uprzednią zgodą wyrażoną w ustawie); C – ustawy; D – rozporządzenia; E – akty prawa miejscowego. **2 p.** – pięć lub cztery poprawne; **1 p.** – trzy poprawne.

4.2. (2 p.) 1 p. za wyjaśnienie luki prawnej wraz z nazwą sposobu jej wypełniania (analogia), 1 p. za wskazanie prawa karnego oraz zasady *nullum crimen sine lege*.

Przykładowe rozwiązanie

4.2. Luka prawna to brak normy regulującej sprawę, która ze względu na charakter powinna być prawem uregulowana. W prawie cywilnym wypełnia się ją przez analogię – *analogia legis* (zastosowanie przepisu regulującego przypadek najbardziej podobny) lub *analogia iuris* (wyprowadzenie normy z ogólnych zasad danej gałęzi prawa). W **prawie karnym** stosowanie analogii na niekorzyść oskarżonego jest zakazane, co wynika z zasady *nullum crimen sine lege* – nie ma przestępstwa bez ustawy, która czyn ten uprzednio zabraniała pod groźbą kary.

KLUCZ · DZIAŁ III **Postępowanie ustawodawcze**

zadanie na stronie 11

Zadanie 13. (0–6)

Wymaganie z podstawy programowej. Zdający: przedstawia proces legislacyjny opisany w Konstytucji RP z 1997 r.

Zasady oceniania

13.1. (2 p.) A – pierwsze czytanie projektu ustawy; B – drugie czytanie; C – trzecie czytanie (połączone z uchwaleniem ustawy). **2 p.** – trzy poprawne; **1 p.** – dwie poprawne.

13.2. (1 p.) D – 30 dni; E – 21 dni. Punkt wyłącznie za obie liczby.

13.3. (2 p.) 2 p. – cztery poprawne podmioty oraz poprawna liczba podpisów (100 000); **1 p.** – trzy podmioty albo cztery podmioty bez liczby podpisów.

13.4. (1 p.) Za dwie poprawne decyzje **oraz** wskazanie większości 3/5.

AKADEMIA WOSU

Przykładowe rozwiązanie

13.3. Inicjatywa ustawodawcza przysługuje: posłom (grupie co najmniej 15 posłów albo komisji sejmowej), Senatowi, Prezydentowi RP, Radzie Ministrów oraz grupie co najmniej **100 000** obywateli mających prawo wybierania do Sejmu. **13.4.** Prezydent RP może: (1) odmówić podpisania ustawy i przekazać ją Sejmowi do ponownego rozpatrzenia (weto ustawodawcze); (2) wystąpić do Trybunału Konstytucyjnego z wnioskiem o zbadanie zgodności ustawy z Konstytucją przed jej podpisaniem (kontrola prewencyjna). Sejm ponownie uchwala ustawę większością **3/5 głosów** w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów; wówczas Prezydent ma obowiązek ją podpisać w ciągu 7 dni. Prezydent nie może zastosować obu środków jednocześnie wobec tej samej ustawy.

KLUCZ · DZIAŁ III **Budżet państwa na 2026 r.** zadanie na stronie 13

Zadanie 24. (0–6)

Wymaganie z podstawy programowej. Zdający: wyjaśnia pojęcie finansów publicznych; przedstawia źródła dochodów budżetu państwa i kierunki wydatków budżetowych w RP; wyjaśnia, jakie są źródła dochodów samorządu terytorialnego; znajduje i analizuje informacje na temat dochodów i wydatków gminy oraz powiatu.

Zasady oceniania

24.1. (2 p.) 1 p. za nazwę (deficyt budżetowy), 1 p. za wyjaśnienie sposobu jego finansowania.

24.2. (1 p.) Za wyjaśnienie obejmujące gromadzenie i rozdysponowywanie środków publicznych.

24.3. (2 p.) 1 p. za dwa źródła dochodów, 1 p. za dwa kierunki wydatków.

AKADEMIA WOS-U

24.4. (1 p.) ∠a wyjaśnienie różnicy **oraz** poprawny przykład dochodu własnego.

Przykładowe rozwiązanie

24.1. X to deficyt budżetowy – nadwyżka wydatków nad dochodami budżetu państwa (w planie na 2026 r. ok. 271,7 mld zł). Państwo pokrywa go, zaciągając dług: emituje skarbowe papiery wartościowe (obligacje i bony skarbowe) nabywane przez banki, fundusze i inwestorów zagranicznych, a także zaciąga kredyty w instytucjach finansowych. Skutkiem jest wzrost długu publicznego i kosztów jego obsługi w kolejnych latach. **24.2.** Finanse publiczne to ogół procesów gromadzenia środków publicznych oraz ich rozdysponowywania przez organy władzy publicznej w celu realizacji zadań państwa i samorządu – obejmują dochody, wydatki, przychody i rozchody sektora publicznego oraz reguły nimi rządzące. **24.3.** Źródła dochodów: podatek od towarów i usług (VAT) – największa pozycja, podatek akcyzowy, podatek dochodowy od osób prawnych (CIT), podatek dochodowy od osób fizycznych (PIT), cła, wpłaty z zysku NBP, dywidendy ze spółek Skarbu Państwa, środki z budżetu UE. Kierunki wydatków: transfery do systemu ubezpieczeń społecznych (ZUS, KRUS), obrona narodowa, obsługa długu publicznego, subwencje i dotacje dla jednostek samorządu terytorialnego, ochrona zdrowia, edukacja, bezpieczeństwo wewnętrzne. **24.4.** Subwencja ogólna jest przekazywana samorządowi bezwarunkowo i bezzwrotnie, a jednostka samodzielnie decyduje o jej przeznaczeniu; jej wysokość wynika z obiektywnych kryteriów ustawowych. Dotacja celowa jest przeznaczona na ściśle określony cel, podlega rozliczeniu, a niewykorzystana lub wydana niezgodnie z przeznaczeniem podlega zwrotowi. Przykład dochodu własnego gminy: podatek od nieruchomości, podatek rolny i leśny, podatek od środków transportowych, opłata targowa, opłata za gospodarowanie odpadami, dochody z majątku gminy (najem, dzierżawa, sprzedaż), udział we wpływach z PIT i CIT.

KLUCZ · DZIAŁ IV **Rozszerzenia Wspólnot i Unii Europejskiej**

zadanie na stronie 15

Zadanie 6. (0–6)

Wymaganie z podstawy programowej. Zdający: przedstawia główne etapy i konsekwencje wejścia Polski w struktury euroatlantyckie, czyli do Unii Europejskiej w 2004 r.; charakteryzuje kolejne etapy integracji europejskiej.

Zasady oceniania

6.1. (1 p.) A – Rzeczpospolita Polska; B – Republika Chorwacji; C – Zjednoczone Królestwo Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej. Punkt wyłącznie za wszystkie trzy nazwy.

AKADEMIA WOSU

6.2. (1 p.) 1957 r. (traktaty rzymskie); Zjednoczone Królestwo jako jedyne państwo na mapie wystąpiło z Unii Europejskiej (2020 r.). Punkt wyłącznie za obie części odpowiedzi.

6.3. (2 p.) A – 1991; B – 1994; C – 2002; D – 2003; E – 2004; kolejność: A → B → C → D → E. **2 p.** – wszystkie daty poprawne i poprawna kolejność; **1 p.** – jedna pomyłka w datach przy poprawnej kolejności.

6.4. (2 p.) Po 1 p. za konsekwencję z właściwej kategorii.

Przykładowe rozwiązanie

6.4. Swobody rynku wewnętrznego, np.: swobodny przepływ osób – prawo do podejmowania pracy i osiedlania się w innych państwach członkowskich bez zezwolenia; zniesienie kontroli na granicach wewnętrznych po przystąpieniu do strefy Schengen (2007 r.); swobodny przepływ towarów i usług oraz zniesienie ceł. Prawa obywatelskie lub polityczne, np.: obywatelstwo Unii Europejskiej; czynne i bierne prawo wyborcze w wyborach do Parlamentu Europejskiego oraz w wyborach lokalnych w państwie zamieszkania; prawo do opieki dyplomatycznej dowolnego państwa członkowskiego poza UE; prawo skargi do Europejskiego Rzecznika Praw Obywatelskich; ochrona wynikająca z Karty praw podstawowych.

KLUCZ · DZIAŁ IV **Instytucje Unii Europejskiej** zadanie na stronie 17

Zadanie 22. (0–5)

Wymaganie z podstawy programowej. Zdający: wskazuje główne organy Unii Europejskiej.

Zasady oceniania

22.1. (2 p.) A – Rada Europejska; B – Komisja Europejska; C – Rada Unii Europejskiej; D – Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej. Nazwa nadmiarowa: Parlament Europejski. **2 p.** – cztery poprawne; **1 p.** – trzy poprawne.

22.2. (1 p.) Europejski Bank Centralny; Europejski Trybunał Obrachunkowy. Punkt wyłącznie za obie nazwy.

22.3. (2 p.) 1 p. za rozstrzygnięcie (nie), 1 p. za wskazanie dwóch różnic.

Przykładowe rozwiązanie

22.3. Rozstrzygnięcie: nie, są to dwie odrębne instytucje. Różnice: (1) skład – Radę Europejską tworzą szefowie państw lub rządów, natomiast Radę Unii Europejskiej ministrowie właściwi dla omawianej dziedziny; (2) funkcje – Rada Europejska wyznacza ogólne kierunki polityczne i nie pełni funkcji ustawodawczej, podczas gdy Rada Unii Europejskiej jest wraz z Parlamentem współustawodawcą i współdecyduje o budżecie; (3) przewodnictwo – Radzie Europejskiej przewodniczy wybierany na 2,5 roku przewodniczący, a Radzie Unii Europejskiej państwa członkowskie kolejno przez sześć miesięcy (prezydencja rotacyjna).

AKADEMIA WOSU

CO DALEJ

Masz za sobą 10 zadań. Zostało 90.

- **100 zadań** w konwencji arkusza CKE, po 25 z każdego działu
- **314 poleceń i 509 punktów** do zdobycia
- Przy każdym zadaniu **wymaganie z podstawy programowej**, więc wiesz, czego dokładnie nie umiesz
- Klucz z zasadami oceniania i **przykładowymi rozwiązaniami**
- PDF na 209 stron, do druku. **Dostęp od razu** po zakupie

Pełny zbiór zadań

~~197 zł~~ **127 zł**

> Próbka przyszła do Ciebie mejlem? W tym samym mejlu czeka cena tylko dla Ciebie, ważna przez 48 godzin.

akademiawosu.edu.pl/zbior-zadan-maturalnych-z-wos-u-2027

Wolisz uczyć się z prowadzącymi?

W kursach Akademii WOS-u prawa uczy prawnik, a społeczeństwa socjolog: 157 lekcji wideo, plan nauki na każdy dzień i warsztaty na żywo z autorami tego zbioru.

akademiawosu.edu.pl/kursy

5,0 / 5
średnia ocen w opiniach Google

ponad 5200
uczniów przygotowanych do matury z WOS-u

84%
średni wynik kursantów na maturze 2026 przy średniej krajowej 44%*

* Średnia osób, które przerobiły cały kurs i przekazały nam swój wynik.